

AVAR-KORI SÍR BALATONSZÁRSZÓN

KÖLTŐ LÁSZLÓ

1984. szeptember 8-án pinceásás közben Farkas Endre tanár Balatonszárszó, Akácos út 1. sz. alatti telkén egy csontvázas sírt bolygattak meg. Farkas Csaba és Tamás diákok szeptember 8–9-én „feltárták” a sírt, amelyben agyagedényt, bronz csatot és gyöngyöket találtak. A mellékleteket nagy gonddal megtisztították, a gyöngyöket felfűzték, s ebben az állapotban adták át 1984. szeptember 14-i kiszállásom alkalmával.

A helyszínen azonosítani lehetett az egykori sírgödör ÉK-i végét, ennek alapján az eredeti tájolást NYÉNY–KDK-inek valószínűsíthetjük.

A tulajdonos és a szomszédok elmondása szerint ezen a síron kívül több régészeti jelenséget nem észleltek, sem az építkezések, sem pedig a szőlő telepítése során. Az Akácfa u. 1. sz. alatti telek helyén valamikor kifőzde állt, melynek hulladékát helyben földelték el, ezen kívül más „leletanyag” az alapok ásásakor nem került elő.

A leletek leírása (lsz.: RRM. 86. 1–4.)

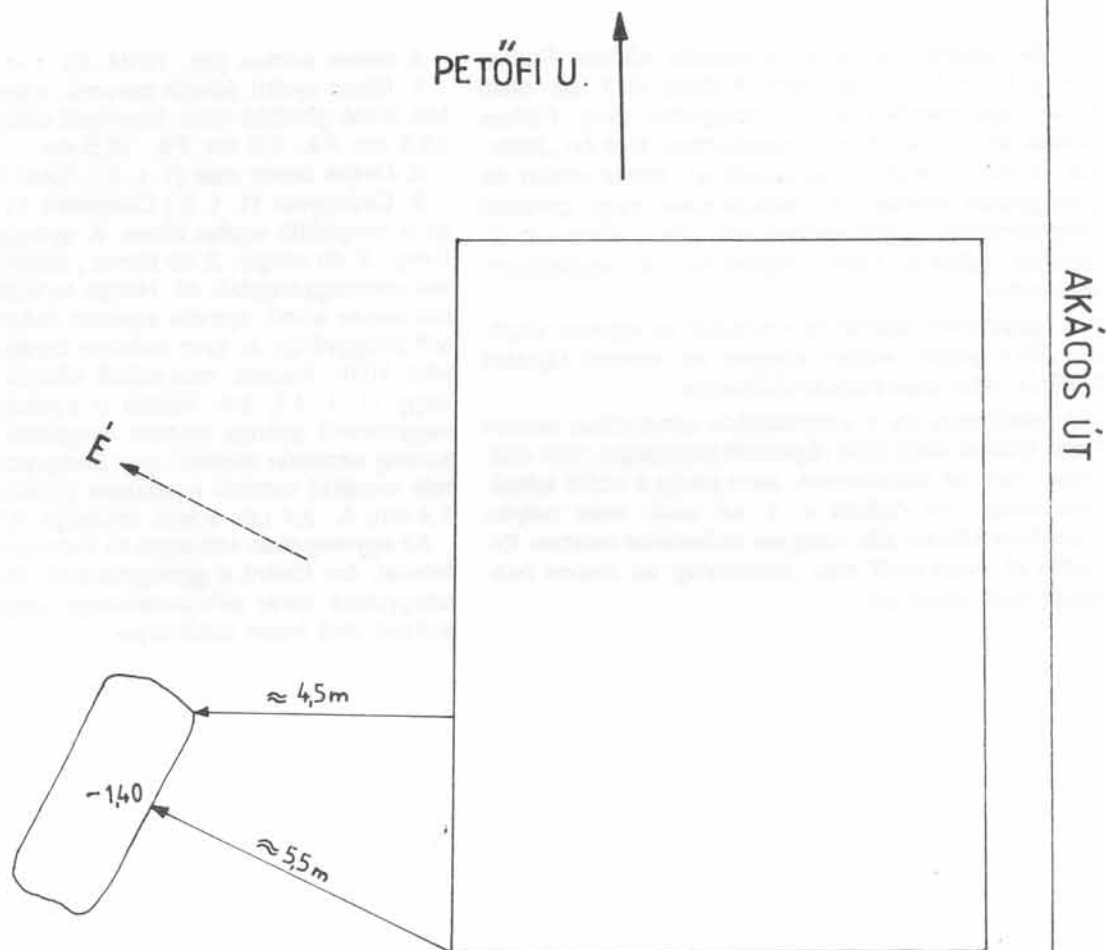
1. Rövid nyakú, kihajló peremű, sötétszürkére égett, kissé gömbös hasú, korongolt edény (1. t. 1.). M.: 13,5 cm; Fá.: 6,8 cm; Pá.: 10,5 cm

2. Ovális bronz csat (1. t. 3.), 3,4×1,3 cm.

3. Gyöngysor (1. t. 2.) Összesen 11 darabot adott át a megtaláló egybe fűzve. A gyöngysor 2 db kék üveg-, 2 db sárga-, 2 db barna-, valamint 4 db folyatott pasztagyöngyből áll. Hozzá tartozik még egy piros-fekete színű, spirális alakban csőszerűen kialakított üveggyöngy is. Igen érdekes darab az orsógombként külön átadott, mészkőből készült kis hengeres tárgy (1. t. 4.), ami inkább a nyakláncban hordott nagyméretű gyöngy lehetett. Legalább is erre utal a korong közepén átmenő lyuk kiképzése, mely közép felé mindkét oldalról kónikusan szűkül. Méretei: M.: 1,4 cm; Á.: 2,4 cm; a lyuk átmérője: 0,5 cm.

Az egymagában előkerülő sír keltezése nem könnyű feladat, ám főként a gyöngytipusok, de az egész leletegyüttes korai jellegzetességei alapján is, a VII. század első felére datálhatjuk.

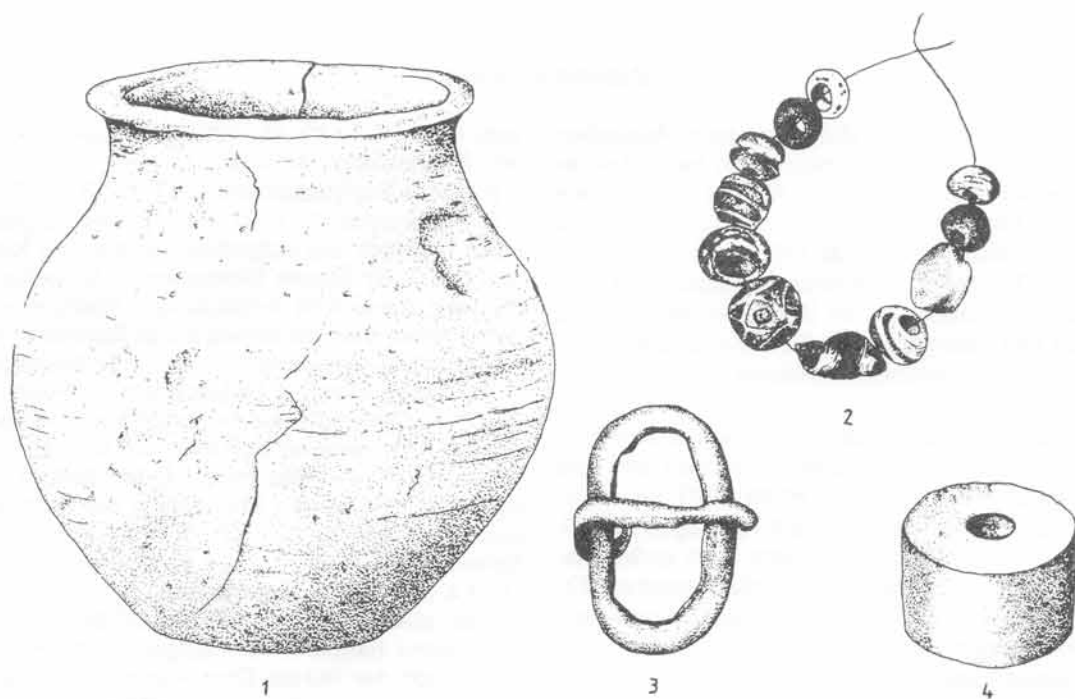
BALATONSZÁRSZÓ AKÁCOS ÚT.1 1984.08.14.



1. ábra: A lelőhely helyszíni vázlata



2. kép: A sír megmaradt része a pince gödrének falában



I. tábla: A sír leletei (1. M=1:2; 2-4: M=1:1)

LÁSZLÓ KÖLTŐ: GRAVE FROM AVAR AGE AT BALATONSZÁRSZÓ

Resume

In september 1984 a grave containing a skeleton was broken while the digging of a cellar on the parcel of a teacher, Farkas Endre at Balatonszárszó, 1 Akác-os street. Two students, Farkas Csaba and Tamás „openend” the grave on the 8th and 9th of September in which they found a pot made of clay, a clasp made of bronze and pearls. They cleaned the supplements and strung the pearls and gave them to the Department of Archeology of Somogy County Museum in that condition.

The original North-Eastern end of the grave could be indentified in the site, according to which we can assume that the original position was West-North-Western—East-South-Eastern. According to what the owner and his neighbours said, no other archeological finds had been noticed before except for that grave, neither during the building of houses nor during the plantation of grapes.

Description of the finds (inventory number: RRM. 86. 1–4.)

1. Short necked, bending edged, dark grey burnt pot with slightly roundish bulge made on potter's wheel (1. t. 1.). Height: 13,5 cm; diameter of the pot: 6,8 cm; edge diameter: 10,5 cm.

2. Oval shaped bronze clasp (1. t. 3), 3,4×1,3 cm.

3. String of pearls (1. t. 2). The finder passed 11 pieces of strung pearls altogether. The necklace consists of 2 blue, 2 yellow, 2 brown „pearls” made of glass, and 4 coated „paste-pearls”. The necklace also includes a red and black spiral tube shaped „pearl” made of glass. The small cylindrical object made of limestone passed as spindle button (1. t. 4) is a very interesting piece, but it rather might have been a bigger „pearl” worn on a necklace. That is shown by the shape of the hole through the middle of the disc, which narrows conically towards the centre from both sides. Dimensions: height: 1,4 cm; diameter: 2,4 cm; diameter of the hole: 0,5 cm.

The isolated grave can be dated to the first half of 7th Century due to the early characteristics of mostly the pears but the whole set of finds.

LÁSZLÓ KÖLTŐ: AWARENZEITLICHES GRAB IN BALATONSZÁRSZÓ

Zusammenfassung

Am 8. September 1984. stieß man beim Ausheben eines Kellers auf dem Grundstück von Herrn Lehrer Endre Farkas in Balatonszárszó, Akác-os út 1. auf ein Skelettgrab. Die Schüler Csaba und Tamás Farkas „erschlossen” das Grab am 8. und 9. September, in dem sie ein Tongefäß, eine Bronzeschnalle und Perlen fanden. Sie säuberten die Beigaben, fädelten die Perlen auf und übergaben die Funde in diesem Zustand der Archäologischen Abteilung des Museums des Komitats Somogy.

Vor ort ließ sich das noröstliche Ende der einstigen Grube des Grabes indentifizieren, so daß wir eine ursprüngliche Orientierung in WNW-OSO für wahrscheinlich annehmen können. Laut Aussagen des Eigentümers und der Nachbarn nahm man außer diesem Grab früher keine weiteren archäologischen Erscheinungen wahr, weder im Zuge der Bauarbeiten, noch beim Weinanpflanzen.

Beschreibung der Funde (Inv. Nr.: RRM. 86. 1–4)

1. Überraschend dunkelgrau gebranntes, leicht kugelbauchiges, scheibengeformtes Gefäß mit Kur-

zem Hals (1. T. 1.). H.: 13,5 cm; Bodendurchm.: 6,8 cm; Randedurchm.: 10,5 cm.

2. Ovale Bronzeschnalle (1. T. 3), 3,4×1,3 cm.

3. Perlenkette (1. T. 2). Der Finder übergab insgesamt 11 Stück, die aufgefädelt waren. Die Kette besteht aus 2 St. blauen Glasperlen, 2 St. gelben, 2 St. braunen sowie 4 St. fortlaufenden Pastaperlen. Dazu gehört noch eine rot-schwarze, in Spiralforn rohrartig ausgebildete Glasperle. Ein sehr interessantes Stück ist der gesondert als Spindelknopf übergebene, aus Kalkstein gefertigte kleine zylindrische Gegenstand (1. T. 4), bei dem es sich eher um eine an der Halskette getragene große Perle handeln könnte. Zumindest deutet darauf das in der Mitte der Scheibe befindliche durchgehende Loch hin, das sich von beiden Seiten nach der Mitte zu konisch verengt. Ihre Maße: H.: 1,4 cm; D.: 2,4 cm, Durchm. des Loches: 0,5 cm.

Das alleinstehend zum Vorschein gekommene Grab kann hauptsächlich aufgrund der Perlentypen, aber auch der frühen Charakteristika des gesamten Fundensembles auf die erste Hälfte des 7. Jahrhunderts datiert werden.